

Talousarvio 2027

KHALL 07.09.2026 § 271
3144/02.02.00/2026

Valmistelija

Ari Virolainen

Taloussuunnitelman lähtökohdat

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kuntalain 110 §:n mukaisesti kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelmassa voidaan ottaa huomioon myös taseeseen kertynyt ylijäämä.

Kankaanpään kaupungilla on erityisesti vuosien 2020–2025 talouskehityksen ansiosta kertynyt puskuriksi ylijäämää noin 13 miljoonaa euroa. Tehdyistä tasapainotustoimista huolimatta taloussuunnitelmakaudella 2027–2029 talous on merkittävästi alijäämäinen. Vuoden 2026 talousarvion toteuma tällä hetkellä on hieman ennakoitua parempi, ilman tasapainotustoimia alijäämää kertyy tulevina useita miljoonia euroja.

Ennustettu alijäämäkehitys johtuu siitä, että tulo- ja menorakenne ei ole pysyvästi aiempien vuosien tasolla.

Vuoden 2025 tilinpäätös sisälsi yhteensä noin 2,7 miljoonaa euroa valmistavan opetuksen valtionosuuksia ja kotoutumiskorvauksia. Näiden määrä ei ole pysyvästi vuoden 2025 tasolla ja osa vuoden 2025 valtionosuuksien ennakosta vähennetään tilikaudella 2027. Vuoden 2026 puolivuotistoteuma sisältää edellä mainittuja valmistavan opetuksen ja kotoutumiskorvausten tuloja sekä valokuituverkon myynnin satunnaista tuloa yhteensä noin 1,9 miljoonaa euroa.

Tulokehityksen lähtökohdat

Verotulot: Kuntaliiton ennusteessa kasvu ensi vuodelle 0,6 miljoonaa euroa vuoden 2025 ennusteeseen verrattuna, mutta kehitykseen liittyy merkittävää epävarmuutta työttömyyden lisääntymisen vuoksi.

Myös yhteisöveron kehitykseen liittyy vastaavaa epävarmuutta. Verotuloennuste on laadittu vuoden 2026 veroprosenttien tasolla. Vuoden 2027 veroprosentit päätetään marraskuussa, jolloin lautakuntien talousarvioehdotukset ovat käytettävissä.

Valtionosuudet: Peruspalvelujen valtionosuudet ja veromenestysten korvaukset kasvaisivat 10,8 miljoonasta 11,5 miljoonaan euroon. Kasvu olisi 0,7 miljoonaa euroa ilman opetuksen rahoitusta. Opetuksen valtionosuudet olivat tänä vuonna noin -0,1 miljoonaa euroa ja ensi vuodeksi on raamissa arvioitu reilun -1,0 miljoonan euron opetustoimen valtionosuutta, johtuen mm. valmistavan opetuksen arviokorjauksesta ja muista muutoksista. Arvio tarkentuu talousarvion laadinnan aikana, kun syksyn oppilastilastointi valmistuu.

Valtionosuuksien tasoon liittyy taloussuunnitelmakauden aikana ja sen jälkeen riskiä. Tämä johtuu lukion valtionosuusuudistuksesta, joka pienentää suunnitelmakauden aikana valtionosuuksia noin 0,4 miljoonaa euroa sekä perusopetusikäisten lasten muutos, jonka vaikutus on suunnitelmakauden lopussa noin 2 miljoonaa euroa valtionosuutta pienentävä.

Vihreän energian hankkeet tuovat toteutuessa verotuloja, mutta niiden lopullinen vaikutus kohdistuu pääosin suunnitelmakauden jälkeiseen aikaan ja niiden vaikutus riippuu hankkeiden toteutumisesta ja mahdollisen valtionosuusuudistuksen vaikutuksista.

Ilman onnistunutta meno- ja tulorakenteen sekä väestömuutosten vaikutusten hallintaa verotukseen kohdistuu jatkossa merkittävää korotuspainetta.

Myös vuoden 2027 veroennusteet ja valtionosuuslaskelmat tarkentuvat loppusyksystä, mikä vaikuttaa kokonaisarviointiin.

Talousarvion laadinnasta annetaan talouspalvelujen kautta erillinen ohje.

Menokehityksen perusteet

Palkat ja sivukulut: palkankorotukset nostavat palkkakustannuksia noin 3,9 % vuoden 2026 toteumaan verrattuna. Raamin painelaskelmaan on laskettu palkat viimeisen 12 kk toteuman mukaisesti, lisäten niihin tiedossa olevat palkankorotukset. Arvion mukaan henkilökulujen muutos verrattuna talousarvioon 2026 ei ole merkittävä, vaan ero tulee vuoden 2026 toteumaan verrattuna. Talousarviossa 2027 on siten pystytty huomioimaan aiemmin tehdyn tasapainotusohjelman toteuman vaikutukset aiempaa tarkemmin.

Palvelujen ostot ja tavarat: uudelleen voimistuneen inflaation vaikutukset lisäävät kustannuspaineita. Kasvuksi on raamin painelaskelmassa asetettu 3 %:n kustannusnousua palvelujen ostoon ja aineisiin ja tarvikkeisiin. Raamin tasapainotustoimissa tulosityksikköjen tulee kiinnittää huomiota, että talousarvion kustannusnousu olisi painelaskelmaa pienempi.

TE-uudistus: talousvaikutuksiin liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta, ja valtionosuudet eivät jatkossakaan todennäköisesti tule kattamaan

täysimääräisesti kustannuksia. Lisäksi työttömyyden kehitys tulee vaikuttamaan kustannuksia nostavasti.

Investoinnit: Kaupungin kestävä talous edellyttää erittäin maltillista investointitasoa johtuen heikentyvästä taloustilanteesta ja aiemman raskaan investointiohjelman vaikutuksista. Investointitason pienentäminen oli osa valtuustossa hyväksyttyä aiempaan talouden tasapainotusta.

Vuosikate raamissa oli vajaa 3,6 miljoonaa euroa. Osana aiempaa tasapainotusohjelmaa oli investointien PTS-suunnittelu, priorisointi ja vähentäminen 1.000.000 euroa vuositasolla. Investointien osalta painelaskelman vuosikate mahdollistaa noin 2,5 miljoonan investoinnit ilman velkamäärän kasvua. Raamissa tämä on asetettu investointien tavoitetasoksi. Tämä ei sisällä mahdollisia hyvinvointialueen tilaratkaisuja, vaan ne käsitellään erillisenä.

Kestävään investointitasoon vaikuttaa vuosikatteen suuruus hyväksyttävässä talousarviossa.

Tasapainottamistoimet

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 30.9.2024 § 37 talouden tasapainotusohjelman ja vuoden 2027 aikana on valmisteltu tasapainotustoimien jatkoa.

Raamissa vuodelle 2027 kohdistuu tulosityksiköille 1,1 miljoonaa euroa tasapainotusta verrattuna painelaskelmaan. Panielaskelman mukainen alijäämä vuodelle 2027 on noin 2,3 miljoonaa euroa. Raamin laadinnassa tästä 1,1 miljoonaa euroa on kohdistettu tulosityksiköille toimintakulujen suhteessa. Tasapainotustoimet voivat olla joko meno- tai tulorakenteeseen kohdistuvia ja niissä tulee huomioida muutokset väestö- ja palvelurakenteeseen. Tasapainotustoimet eivät valmistelun tässä vaiheessa sisällä irtisanomisia, osa-aikaistamisia tai lomautuksia.

Lisäksi raamissa asetetaan tavoitteeksi kasvattaa Vatajankosken tuloutusta noin 200 000 eurolla.

Talousarvioraami 2027

Vuoden 2027 talousarvion raami on laadittu vuoden 2026 talousarvion ja sen toteuman sekä tasapainotustoimien pohjalta.

Raamissa on huomioitu:

- . valtionosuuden arviot
- . veroennustekehikko ilman veroprosentin muutosta
- . palkankorotusvaraus ja sivukulujen nousu
- . palvelujen ostojen ja tarvikkeiden kustannusnousu

Raamin vuosikate vuodelle 2026 on noin 3,8 M€. Poistojen (n. 4,8 M€) jälkeen tulos on -1,0 M€. Ilman tasapainotustoimia alijäämä kasvaisi huomattavasti suuremmaksi.

Talousarvion laadinnasta annetaan talouspalvelujen kautta erillinen ohje.

Yhteys kuntastrategiaan

Talousarvion ja -suunnitelman tulee toteuttaa kaupunginvaltuuston hyväksymää kuntastrategiaa. Tulosityksiköiden ja tytäryhtiöiden tavoitteiden on oltava johdettavissa strategiasta.

Talousarvioesityksissä on kuvattava merkittävät toiminnalliset muutokset, joiden tulee pyrkiä toiminnan kehittämiseen ja talouden vahvistamiseen. Lisäksi tavoitteissa on huomioitava väestörakenteen muutosten vaikutukset.

Yritysvaikutukset

Ei suoria yritysvaikutuksia.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Mika Hatanpää

Päätösehdotus

- hyväksyä vuoden 2027 raamilaskelman liitteen mukaisesti ja antaa vuoden 2027 talousarvioesitysten tekemiseksi toimielimille liitteessä mainitun tulosityksikkökohtaisen nettomenoraamin
- antaa tiedoksi perustelutekstin valmistelulähtökohdat
- että raamilaskelmaa voidaan tarkentaa talousarviovalmistelun kuluessa, mikäli tulevat vero- ja valtionosuuslaskelmat tai kustannusrakenteen muutokset sitä edellyttävät
- että tilivelvollisten tulee tehdä talousarvioesityksensä lokakuun loppuun mennessä
- antaa tämän päätöksen tulosityksiköille, kaupunginvaltuustolle ja tytäryhteisöille tiedoksi.

Käsittely kokouksessa

Kaupunginjohtaja antoi kokouksessa seuraavan muutetun päätösehdotuksen:

Kaupunginhallitus päättää

- hyväksyä vuoden 2027 raamilaskelman liitteen mukaisen kokouksessa esitetyn muutosten mukaisesti ja antaa vuoden 2027 talousarvioesitysten tekemiseksi toimielimille liitteessä mainitun tulosityksikkökohtaisen nettomenoraamin
- antaa tiedoksi perustelutekstin valmistelulähtökohdat
- että raamilaskelmaa voidaan tarkentaa talousarviovalmistelun kuluessa, mikäli tulevat vero- ja valtionosuuslaskelmat tai kustannusrakenteen muutokset sitä edellyttävät
- että tilivelvollisten tulee tehdä talousarvioesityksensä lokakuun loppuun mennessä
- että viranhaltijoiden valmistelumateriaalin tulee sisältää vaihtoehtoja säästökohteiksi
- antaa tämän päätöksen tulosityksiköille, kaupunginvaltuustolle ja tytäryhteisöille tiedoksi.

Päätös

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

tulosyksiköt ja tytäryhtiöt

Lisätietoja antaa

talousjohtaja Ari Virolainen 044 577 2241

kaupunginjohtaja Mika Hatanpää 044 577 2210
